

Adviesrapport 'Zorgkinderen binnen KOK kinderopvang'

Naam: Nathalie Beugelsdijk
Studentnummer: 20030970
Opleiding: SPH 4a Deeltijd
Begeleider: Esther Aronson
Datum: 22 april 2008

Inhoudsopgave

	Blz.
Inleiding	3
1. De beginsituatie en het probleem.	5
2. De knelpunten.	6
3. Het advies.	7
<u>3.1. Fase 1: Voor de opvang.</u>	7
3.1.1. Luisteren naar de pedagogisch medewerkers.	7
3.1.2. Het sollicitatiegesprek.	9
3.1.3. Screening.	9
3.1.4. Proefperiode.	10
<u>3.2. Fase 2: De opvang</u>	10
3.2.1. Ondersteuning door de coördinator zorgkinderen.	10
3.2.2. In kleine groepjes werken.	11
3.2.3. Extra overlegmomenten met ouders.	11
3.2.4. Extra begeleiding.	11
3.2.5. Bijscholing op MBO-niveau.	12
4. Afsluiting	13
Bronnen	14

Inleiding.

Dit adviesrapport is tot stand gekomen aan de hand van een onderzoek dat ik in opdracht van KOK (Kwaliteits Opvang voor Kinderen) kinderopvang heb uitgevoerd als afstudeerproject voor de opleiding Sociaal Pedagogisch Hulpverlening aan de Haagse Hogeschool. Dit rapport is vrijblijvend als advies bruikbaar specifiek voor KOK kinderopvang, maar kan ook mogelijkheden tonen voor andere kinderopvangorganisaties die geïntegreerde kinderopvang (willen) bieden.

KOK kinderopvang wil geïntegreerde kinderopvang bieden op alle clusters binnen haar stichting. Dat wil zeggen voor de kinderopvang (0 tot 4 jaar), de BuitenSchoolsOpvang (5 tot 13 jaar) en de peuterspeelzaal (2 tot 4 jaar). Dit wil echter niet van de grond komen omdat er teveel knelpunten zijn op financieel niveau, beleidsniveau en praktisch niveau (op de werkvloer).

Geïntegreerde kinderopvang valt onder de reguliere kinderopvang. Het is reguliere kinderopvang die bewust open staat voor zorgkinderen. 'Zorgkinderen' zijn kinderen met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking, een chronische ziekte, gedragsproblemen, een problematische sociale achtergrond en/of sociaal-medische indicatie. De geïntegreerde kinderopvang heeft de opvang voor deze kinderen ook in het beleid opgenomen. Deze opvangvorm biedt geen intensieve begeleiding aan zorgkinderen. De geïntegreerde kinderopvang biedt soms mogelijkheden voor extra begeleiding door hulpverleners.

Ik heb onderzocht op welke wijze KOK kinderopvang de knelpunten om de geïntegreerde kinderopvang, op praktisch niveau, op te zetten kan doorbreken. Ik heb alleen voor het praktische niveau gekozen omdat de probleemstelling te breed is om binnen een paar maanden uit te zoeken. Het praktische niveau, het niveau waarin de pedagogisch medewerkers werkzaam zijn, vind ik het meest interessant, omdat zij het uiteindelijke 'werken met zorgkinderen' zullen gaan uitvoeren.

Het doel van het onderzoek was om de pedagogisch medewerkers van KOK kinderopvang handvatten te geven om professionele opvang te kunnen bieden aan zorgkinderen. Aan de hand van mijn onderzoek ben ik echter te weten gekomen dat veel knelpunten, die de pedagogisch medewerkers ervaren met betrekking tot de geïntegreerde kinderopvang, opgelost moeten worden op hoger niveau. Hierbij denk ik aan het niveau van de managers en het bestuur. Om deze reden is het doel van dit rapport veranderd.

Doel van het adviesrapport

KOK kinderopvang heeft handvatten om op praktisch niveau geïntegreerde kinderopvang te kunnen bieden aan zorgkinderen.

Waarom de handvatten nodig zijn voor de pedagogisch medewerkers zal ik in hoofdstuk 1 van dit adviesrapport weergeven, aan de hand van een situatieschets en de probleemstelling.

Dit rapport is bedoeld voor de pedagogisch medewerkers van KOK kinderopvang. Aan de hand van dit rapport kunnen zij zien welke aandachtspunten er zijn bij het opvangen van zorgkinderen en op welke manier zij het werken in de geïntegreerde kinderopvang mogelijk kunnen maken. Dit rapport is ook bedoeld voor het bestuur en het management van KOK kinderopvang. Zij zullen aan de hand van de antwoorden op de probleemstelling kunnen besluiten of, en op welke manier, zij op praktisch niveau (het niveau van de pedagogisch medewerkers) stappen gaan zetten in het opzetten van geïntegreerde kinderopvang.

Om het adviesrapport praktisch en toepasbaar te laten zijn moet zal het aan de volgende eisen voldoen:

- Het rapport is voor zowel de pedagogisch medewerkers, als het management en bestuur in begrijpelijke taal beschreven.
- Het advies is fase- en stapsgewijs opgebouwd.
- Het rapport houdt rekening met de omstandigheden van KOK kinderopvang.
- De organisatorische voorwaarden worden benoemd, zoals hoe de vormgeving van bepaalde adviezen eruit ziet en de leden van bijvoorbeeld de werkgroep zijn alvast benoemd.
- Het rapport geeft een antwoord op de probleemstelling.

Ik zal in dit adviesrapport de volgende onderwerpen behandelen:

1. De beginsituatie en het probleem

2. Het advies; Op welke wijze kan KOK kinderopvang de knelpunten om geïntegreerde kinderopvang op te zetten doorbreken?

Hierin zullen ook de middelen en organisatorische voorwaarden, op praktisch niveau, benoemd worden.

Ik verdeel het advies voor de overzichtelijkheid en bruikbaarheid in 2 fases:

Fase 1: Voor de opvang

Fase 2: De opvang

Ik vind het belangrijk om te vermelden dat ik weet dat een aantal van de adviezen geld kosten. Ik heb mij in het adviseren puur gericht op wat voor de pedagogisch medewerkers de beste manier zou zijn om zorgkinderen op te vangen. Ik ben mij ervan bewust dat verder onderzoek naar bijvoorbeeld de financiële kant noodzakelijk is, voordat de (voorbereiding op) geïntegreerde kinderopvang daadwerkelijk gestart kan worden. Daarom adviseer ik KOK kinderopvang eerst alle vlakken te onderzoeken die te maken hebben met de geïntegreerde kinderopvang.

1. De beginsituatie en het probleem.

Dit adviesrapport is geschreven voor Stichting KOK kinderopvang (Kwaliteits Opvang voor Kinderen). Sinds de aanmelding van een 'zorgkind' in 2001, is binnen KOK kinderopvang de belangstelling gegroeid voor het structureel opvangen van 'zorgkinderen' binnen de reguliere kinderopvang.

KOK kinderopvang verstaat onder 'zorgkinderen', kinderen met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking, een chronische ziekte, gedragsproblemen, een problematische sociale achtergrond en/of sociaal-medische indicatie.¹ Er bestaan voor zorgkinderen ook andere benamingen en beschrijvingen. Hiervoor verwijs ik naar mijn productverslag 'Zorgkinderen binnen KOK kinderopvang'.

Wanneer 'zorgkinderen' binnen de reguliere kinderopvang worden opgevangen spreken we van geïntegreerde kinderopvang.

In 2003 is een pilot geweest rondom het opzetten van een aanbod voor 'zorgkinderen'. In 2004 is de pilot afgebroken vanwege teveel knelpunten, maar de wil om een structureel aanbod aan zorgkinderen te kunnen bieden is gebleven, omdat de vraag naar de plekken voor zorgkinderen groot was. KOK kinderopvang werkt aan de hand van de volgende relevante uitgangspunten:

“KOK kinderopvang past in principe haar aanbod en dienstverlening aan de wensen en behoeften van de klanten. [...]”

Nieuw aanbod wordt ontwikkeld als, na onderzoek en/of een pilot, gebleken is dat daar bij de klanten behoefte aan is of wanneer aantoonbaar is dat er nieuwe klanten door kunnen worden aangetrokken.”²

De Wet Kinderopvang is in 2005 ingevoerd en toen KOK kinderopvang daardoor de wind weer een beetje in de rug kreeg heeft de directrice eind 2006 besloten om een functie te creëren om het project 'zorgkinderen binnen KOK kinderopvang' op te zetten. Deze functie mocht ik gaan bekleden.

Aan de hand van de uitgangspunten en de eerder stopgezette pilot, heb ik een probleemstelling kunnen formuleren voor het onderzoeksverslag en mijn dagelijkse werk:

Probleemstelling.

KOK kinderopvang wil geïntegreerde kinderopvang bieden op alle clusters binnen haar stichting. Dat wil zeggen voor de kinderopvang (0 tot 4 jaar), de BuitenSchoolseOpvang (5 tot 13 jaar) en de peuterspeelzaal (2 tot 4 jaar).

Dit wil echter niet van de grond komen omdat er teveel knelpunten zijn op financieel niveau, beleidsniveau en praktisch niveau (op de werkvloer).

De probleemstelling was erg breed om binnen een paar maanden uit te zoeken. Die beslaat vele verschillende vlakken. Ik heb er daarom voor gekozen om me te richten op het praktische niveau, het niveau waarin de pedagogisch medewerkers werkzaam zijn. Dit vind ik het meest interessant, omdat zij het uiteindelijk 'werken met zorgkinderen' zullen gaan uitvoeren

Ik vind het, nogmaals, belangrijk om te vermelden, dat de manieren om knelpunten op andere niveau's binnen de organisatie te doorbreken niet in dit advies zijn opgenomen omdat ik dat niet heb onderzocht en dat daarvoor dus verder onderzoek nodig is.

¹ (2005) *Kwaliteitshandboek KOK kinderopvang* (2005). Katwijk: KOK kinderopvang, Interne publicatie.

² (2005) *Kwaliteitshandboek KOK kinderopvang* (2005). Katwijk: KOK kinderopvang, Interne publicatie.

2. De knelpunten.

In mijn onderzoeksverslag heb ik de volgende knelpunten weergegeven, die pedagogisch medewerkers ervaren bij de opvang van zorgkinderen:

Opvallend is dat deze punten zowel knelpunten kunnen zijn als positieve punten. De punten die werden genoemd zijn de volgende:

- Te zware problematiek wordt als knelpunt ervaren. Pedagogisch medewerkers kunnen hun aandachtig moeilijk verdelen wanneer een kind één op één aandacht nodig heeft. Medelijden hebben met het kind maakt dit nog moeilijker. Het missen van informatie over de extra zorg die een zorgkind nodig heeft is een knelpunt en kan de opvang zelfs onmogelijk maken, maar de bijscholing kost veel energie en is soms moeilijk, wat ook weer een knelpunt kan zijn. Bij deze punten ligt het naar mijn mening aan de persoon in kwestie of de situatie als voordeel of als nadeel wordt gezien.
- Ook over de samenwerking met externe begeleiding wordt tegenstellend gesproken. Het kan als voordeel worden gezien (extra handen op de groep) maar ook als knelpunt vanwege verschillende verwachtingen en een gebrek aan open communicatie. De knelpunten samenwerking met externe begeleiding en te weinig tijd/te zware problematiek spreken elkaar in dit opzicht tegen. De pedagogisch medewerkers geven aan extra begeleiding op de groep nodig te hebben, maar kunnen deze begeleiding tegelijkertijd als knelpunt ervaren.
- Het ontbreken van een intern beleid is een ander knelpunt dat wordt aangegeven door de pedagogisch medewerkers. Het ontbreken van een intern beleid kan leiden tot onduidelijkheid over bij wie de verantwoordelijkheid ligt en over wat ouders en pedagogisch medewerkers van elkaar en van het kinderdagverblijf kunnen verwachten. Naar mijn mening kan deze onduidelijkheid leiden tot onzekerheid, wat vervolgens ten koste kan gaan van de kwaliteit van de opvang.
- Vervolgens wordt een gebrek aan tijd voor ouders wordt als knelpunt ervaren. Sommige zorgkinderen hebben een noodzakelijke (langer dan gemiddelde) overdracht nodig in verband met hun beperking. Op momenten dat ouders hun kind komen halen één pedagogisch medewerker de overdracht doet, is het echter onrustig op de groep, omdat kinderen weten dat hun ouders ieder moment kunnen komen, en hebben ze meer aandacht nodig. Er is maar één pedagogisch medewerker die de aandacht dan kan bieden.
- Een ander knelpunt is dat pedagogisch medewerkers de weg niet weten naar hulpverleners, wanneer ze informatie zouden willen krijgen. Naar mijn mening is het ook niet de taak van de pedagogisch medewerkers om hulpverleners te benaderen of in te schakelen, maar van de leidinggevenden. De taken van de pedagogisch medewerkers vinden hun grens bij de vermelding van de signalering op de groep en de vraag om informatie of hulp. Ik vind het wel belangrijk dat een kinderopvangorganisatie ervoor zorgt dat de leidinggevende in staat is een hulpverlener te bereiken.
- Als laatste punt geven de pedagogisch medewerkers aan dat het observeren bij een zorgkind, voor een hulpverlenende instantie, moeilijker is dan wat ze gewend zijn, omdat het meer diepgang heeft. Ik vind het belangrijk dat ieder kinderdagverblijf een observatieformulier heeft, waarop alle belangrijke ontwikkelingspunten van een kind aan bod komen, dat makkelijk in te vullen is voor de pedagogisch medewerkers en specifieke informatie kan geven aan hulpverlenende instanties en ouders.

Het is belangrijk om op te merken dat veel van deze knelpunten allemaal persoonsgebonden zijn en te maken hebben met motivatie, inzicht en inzet. De beschikking van deze competenties kunnen worden gezien als beschermingsfactoren voor het slagen van de geïntegreerde kinderopvang. Het ontbreken van deze factoren kan worden gezien als risicofactoren

Een dergelijke lijst met knelpunten vraagt om adviezen, om deze knelpunten te omzeilen. Deze adviezen zal ik weergeven in dit adviesrapport.

3. Het advies

3.1. Fase 1: Voor de opvang.

3.1.1 Luisteren naar pedagogisch medewerkers.

Het blijkt uit de knelpunten die pedagogisch medewerkers ervaren met betrekking tot de geïntegreerde kinderopvang, dat deze knelpunten veelal afhangen van persoonlijke factoren, zoals doorzettingsvermogen (inzet), motivatie en inzicht. De beschikking van deze competenties kunnen worden gezien als beschermingsfactoren voor het slagen van de geïntegreerde kinderopvang. Het ontbreken van deze factoren kan worden gezien als risicofactoren.

Het is daarom voor KOK kinderopvang belangrijk om er als eerste stap voor te zorgen dat deze persoonlijke factoren aanwezig zijn bij de pedagogisch medewerkers als zij wil starten met geïntegreerde kinderopvang.

Ik ben na het zien van alle knelpunten en mogelijkheden van mening dat deze factoren het beste te bereiken zijn door naar de pedagogisch medewerkers te luisteren en ze te ondersteunen in hun knelpunten.

"Aandacht en zorg voor de werkers als mens is zowel goed voor de organisatie als voor de hulpverlening. Investeren in mensen is binnen de hulpverlening tegelijk een kwaliteitsverbetering van het werk.

Het ontwikkelen van een gemeenschappelijke visie op waarden en normen binnen de eigen instelling is belangrijk. Sterke verschillen tussen een door het management aangegeven gedragslijn en de alledaagse praktijk op de werkvloer of het bestaan van subculturen kunnen leiden tot een zichzelf tegenwerkende organisatie en improductiviteit en bijvoorbeeld het gevaar van een afdelingscultuur. Een algemeen gedeelde visie op waarden en normen schept continuïteit en geeft een gezamenlijk elan.
„³

3.1.1.1 Werkgroep.

Om bovenstaande reden adviseer ik om een werkgroep 'zorgkinderen' op te zetten. De pedagogisch medewerkers zullen zich door mee te werken aan de werkgroep betrokken en gehoord voelen bij het opzetten van de geïntegreerde kinderopvang. Het is belangrijk dat er binnen de werkgroep een gelijkwaardigheidrelatie bestaat; ieder van de leden heeft een eigen invalshoek en professionele kennis over de geïntegreerde kinderopvang.

Ik adviseer om de werkgroep na de voorbereidingen op de geïntegreerde kinderopvang actief te laten bestaan, om de werking van de geïntegreerde kinderopvang te evalueren.

3.1.1.1. Leden van de werkgroep.

De bezetting van de werkgroep zal er dan ongeveer als volgt uit komen te zien:

Pedagogisch medewerkers.

De pedagogisch medewerkers zijn met betrekking tot het praktische niveau de deskundigen van de groep. Zij weten precies hoe het er op de groep aan toe gaat en het is daarom belangrijk dat zij aangeven waar zij bang zijn om tegenaan te lopen met 'zorgkinderen' en hoe zij de geïntegreerde kinderopvang willen zien. Om representatief beeld te krijgen van de invalshoeken van pedagogisch medewerkers, adviseer ik om 4 pedagogisch medewerkers te laten deelnemen aan de werkgroep.

Manager Kinderopvang en Bedrijfsleider.

Deze twee personen zullen deelnemen aan de werkgroep om de visie ("Kinderen ontwikkelen zich van nature volgens een individueel patroon en in een tempo, dat voor elk kind specifiek is"⁴) van de geïntegreerde kinderopvang te vertegenwoordigen. Zij zullen in gesprekken duidelijk maken waarom ervoor is gekozen voor de geïntegreerde kinderopvang. Ook later, wanneer er zorgkinderen

³ Ebskamp, J & Kroon, H (2004) *Beroepsethiek. Voor sociale & pedagogische hulpverlening SPH*, Baarn: HB Uitgevers.

⁴ (2005) *Kwaliteitshandboek KOK kinderopvang* (2005). Katwijk: KOK kinderopvang, Interne publicatie.

zullen worden opgevangen, is het belangrijk dat zij vanuit hun invalshoek naar de geïntegreerde kinderopvang te blijven kijken, om het doel en de visie in het oog te houden. De manager kinderopvang en de bedrijfsleider zullen ook de spreekbuis zijn van wat er in de werkgroep wordt besproken, naar het bestuur toe. Het bestuur moet alle beslissingen namelijk nog goedkeuren, voordat het mag worden ingevoerd.

Coördinator zorgkinderen.

De coördinator zorgkinderen zal het overzicht houden over wat er moet worden besproken en de besprekingen leiden. De coördinator zorgkinderen zal de taak hebben de pedagogisch medewerkers en de manager kinderopvang en de bedrijfsleider elkaars standpunten te laten begrijpen. Ook zal de coördinator zorgkinderen vanuit de eigen functie onderwerpen bespreken in de groep. Wat de functie coördinator zorgkinderen inhoudt, zal ik bespreken in paragraaf 3.2.1. Dit doe ik pas in het hoofdstuk 3.2. 'Fase 2: De opvang' omdat de meeste werkzaamheden van de coördinator zorgkinderen in deze fase zullen plaatsvinden.

3.1.1.2. Doelen van de werkgroep.

Het doel van de werkgroep zal zijn:

3.1.1.2.1. Visie op geïntegreerde kinderopvang delen.

Om een nieuw aanbod op te kunnen zetten is het belangrijk om allemaal te werken aan de hand van dezelfde visie. De manager kinderopvang en de bedrijfsleider zullen samen deze visie vertegenwoordigen. De werkgroep heeft als taak alle pedagogisch medewerkers bewust te maken laten zijn van deze visie.

3.1.1.2.2. Voorwaarden.

Het is belangrijk voor KOK kinderopvang om in te zien dat niet alle kinderen, die vallen onder de beschrijving van KOK kinderopvang, kunnen worden opgevangen in de geïntegreerde kinderopvang. KOK kinderopvang wil juist met de brede beschrijving van de doelgroep ervoor zorgen dat er geen kinderen bij voorbaat worden uitgesloten.

Ik adviseer KOK kinderopvang toch een criterialijst te maken, waar een zorgkind minimaal aan moet voldoen, om geplaatst te kunnen worden bij KOK kinderopvang.

Indien dit niet zou gebeuren zouden er kinderen geplaatst worden met te zware problematiek voor de pedagogisch medewerkers. Dit zou in het nadeel zijn van alle betrokken partijen.

Ik heb een voorbeeld van een criterialijst gemaakt aan de hand van de knelpunten die pedagogisch medewerkers hebben genoemd in mijn onderzoeksverslag 'Zorgkinderen binnen KOK kinderopvang' (2008):

- Er is enigerlei vorm van communicatie/contact met het kind mogelijk.
- Het kind moet kunnen functioneren in een groep.
- Het kind moet de opvang in totaliteit positief kunnen beleven.
- Het kind heeft niet meer zorg nodig, dan het kinderdagverblijf kan bieden.
- De verwachtingen van ouders komen overeen met wat het kinderdagverblijf kan bieden.
- Ouders moeten op de hoogte zijn van en akkoord gaan met de doelen en werkwijze van het kinderdagverblijf.
- Ouders moeten ermee instemmen dat het kinderdagverblijf indien nodig, hulp en deskundigheid elders zoekt. Het gaat hier dan om het consulteren van gespecialiseerde instanties die ook contact hebben met het kind en waar informatie omtrent de verzorging van of omgang met het kind ingewonnen kan worden.
- Andere kinderen in de groep moeten voldoende aandacht kunnen krijgen (geen 1 op 1 zorgbehoefte).
- Kinderen worden geplaatst op basis van hun kalenderleeftijd en niet op basis van het niveau van verstandelijk en/of lichamelijk functioneren.
- De ruimte moet voldoende mogelijkheden bieden en een kind niet belemmeren om mee te doen in een groepssituatie.
- Pedagogisch medewerkers moeten evenwicht ervaren tussen draagkracht en draaglast.

- Het kinderdagverblijf moet externe ondersteuning kunnen krijgen als daar behoefte aan is. Aan deze externe ondersteuning zit begrenzing met het oog op de kosten die daar eventueel aan verbonden zijn.

Deze criteria lijst zou door KOK kinderopvang letterlijk overgenomen kunnen worden.

3.1.1.2.3. Intern beleid ontwikkelen.

In mijn onderzoek heb ik onder andere onderzocht wat geïntegreerde kinderopvang is. In de beschrijving staat dat geïntegreerde kinderopvang wordt gekenmerkt door het feit dat de opvang van zorgkinderen is opgenomen in het beleid. Het is belangrijk deze stap te zetten binnen de werkgroep. Voordat er daadwerkelijk 'zorgkinderen' kunnen worden opgevangen is het belangrijk dat alles met betrekking tot geïntegreerde kinderopvang, op papier staat. Dit voorkomt onduidelijkheden en onzekerheden bij pedagogisch medewerkers en bij ouders.

Door alles op papier te zetten weten ouders en pedagogisch medewerkers wat ze van elkaar en van KOK kinderopvang kunnen verwachten.

3.1.1.2.4. Ontwikkelen van een werkbaar en effectief observatieschema

De werkgroep zal als doel hebben om een effectief en, voor pedagogisch medewerkers, werkbaar observatieschema te maken, dat bruikbaar is voor hulpverlenende instanties. De pedagogisch medewerkers kunnen in dit proces aangeven wat voor hen het prettigst werkt en begrijpbaar is. De coördinator 'zorgkinderen' kan met hulpverlenende instanties het ontwikkelde observatieschema kritisch bekijken en eventueel nog aanpassen met de werkgroep.

3.1.1.2.5. Evalueren van de geïntegreerde kinderopvang.

Bij het aanbieden van een nieuw aanbod is het belangrijk om, wanneer het eenmaal op gang is, de werking hiervan te evalueren. Ik adviseer de werkgroep om eens in de 3 maanden samen te komen om te evalueren. Op deze manier kunnen van alle lagen van de organisatie aandachtspunten met betrekking tot geïntegreerde kinderopvang worden aangebracht. Aan de hand van deze aandachtspunten zal de werkgroep actiepunten opstellen en uitvoeren.

3.1.2. Het sollicitatiegesprek.

Het is belangrijk dat de pedagogisch medewerkers direct bij het sollicitatiegesprek weten wat het betekent om in de geïntegreerde kinderopvang te werken, zoals bijscholing en extra oudercontacten. Op deze manier komen er alleen nieuwe werknemers binnen die al gemotiveerd zijn om zorgkinderen op te vangen. Motivatie is een van de beschermingsfactoren om de geïntegreerde kinderopvang te laten slagen

3.1.3. Screening.

Ik adviseer om de problematiek en/of de extra zorg van zorgkinderen, vóór een eventuele plaatsing te bespreken met ouders (screening) om te kijken of het in het belang is van het kind en van de pedagogisch medewerkers om het kind in de geïntegreerde kinderopvang te plaatsen.

De beslissing om een kind te plaatsen binnen de organisatie kan gemaakt worden aan de hand van de criterialijst die de werkgroep zal opstellen.

Door van te voren een gesprek te hebben met ouders kunnen de coördinator zorgkinderen en de leidinggevende inschatten of de plaatsing kans van slagen heeft en kan voorkomen worden dat een kind met te zware problematiek wordt geplaatst. Ook is het belangrijk om ouders van te voren te laten weten dat alles 'zo gewoon mogelijk' gaat, omdat vele aanpassingen anders ten koste gaan van de andere kinderen op de groep.

Eerder heb ik al genoemd dat de knelpunten van persoonlijke factoren afhangen. Belangrijk is om te bekijken op welke groep (rekening houdend met het karakter van de pedagogisch medewerkers en de samenstelling van de groep) het zorgkind het beste geplaatst kan worden.

3.1.4. Verticale groepen.

Door de zorgkinderen te plaatsen in verticale groepen (0 tot 4 jaar), zit het zorgkind de hele kinderopvangperiode in dezelfde groep en zal de stress rondom het wisselen van groep worden vermeden en het opgebouwde vertrouwen in pedagogisch medewerkers niet hoeven wisselen.

3.1.5. Proefperiode.

Ik adviseer KOK kinderopvang om voor zorgkinderen een proefperiode in te stellen van 3 maanden. Dit is het termijn dat 3 van de 4 kinderopvangorganisaties heeft ingesteld waar ik mee heb gesproken. In deze periode is de opvang vanuit KOK kinderopvang en vanuit de ouders ieder moment opzegbaar, als blijkt dat de opvang geen succes is. Tijdens de proefperiode zal er gewone opvang plaatsvinden, maar hebben de pedagogisch medewerkers een periode om te besluiten of zij de zorg voor het zorgkind aankunnen of om een andere manier van aanpak te proberen.

3.2. Fase 2: De opvang.

Wanneer alle procedures en afspraken op papier staan, kan KOK kinderopvang overgaan tot de definitieve opvang. Tijdens de opvang komt het actieve werk, en hiermee ook de problemen en knelpunten, naar voren. Om deze reden adviseer ik om de volgende punten ook mee te nemen in het opzetten van de geïntegreerde kinderopvang:

3.2.1. Ondersteuning door de coördinator 'zorgkinderen'.

Ik adviseer KOK kinderopvang om één persoon aan te nemen, die het overzicht houdt over alles wat met de opvang van zorgkinderen te maken heeft.

Op deze manier blijft het nieuwe aanbod overzichtelijk. De hele organisatie (bestuur, management, leidinggevend en pedagogisch medewerkers) heeft hierdoor één aanspreekpunt, als het gaat om de geïntegreerde kinderopvang. Ook is het voordeel dat ouders en hulpverlenende instanties één aanspreekpunt hebben. De coördinator zorgkinderen zal de volgende taken hebben:

3.2.1.1. Screening

De coördinator zorgkinderen zal zich vanaf de aanmelding bezig houden met de zorgkinderen. Samen met een leidinggevende en de ouders van het zorgkind, zal een screeningsgesprek plaatsvinden, om een beeld te krijgen van de extra zorg dat het kind nodig heeft, zodat het voor de pedagogisch medewerkers van tevoren duidelijk is welke zorg zij zullen moeten bieden aan het zorgkind, indien wordt besloten over te gaan tot plaatsing.

De coördinator en de leidinggevende zullen, na het screeningsgesprek, aan de hand van de, door KOK kinderopvang opgestelde, criteria lijst bepalen of het kind geplaatst kan worden op een groep van KOK kinderopvang. Ook zullen de coördinator zorgkinderen en de leidinggevende rekening houden met de soort extra zorg en de competenties van de pedagogisch medewerkers op de groep.

3.2.1.2. Ondersteunen van de pedagogisch medewerkers.

De opvang van zorgkinderen kan voor pedagogisch medewerkers belastend zijn.

Om deze belasting minder te maken en de pedagogisch medewerkers te ondersteunen zal de coördinator zorgkinderen regelmatig contact hebben met de pedagogisch medewerkers, om een beeld te krijgen hoe de opvang van het zorgkind verloopt en of de pedagogisch medewerkers nog iets nodig hebben om een goede opvang te kunnen bieden. Hierbij valt te denken aan praktische tips, bijscholing of extra begeleiding. Op deze punten kom ik later nog terug.

3.2.1.3. Bijscholing regelen.

Wanneer de pedagogisch medewerkers aangeven dat zij onvoldoende kennis hebben over de beperking van een zorgkind, of wanneer bij de screening blijkt dat een zorgkind een redelijk onbekende beperking heeft, zal de coördinator zorgkinderen de taak hebben om bijscholing te regelen voor de pedagogisch medewerkers. Ik zal meer over de bijscholing bespreken in paragraaf 3.2.5.

3.2.1.4. Inschakelen hulpverleners

Wanneer blijkt dat er op de groep extra handen of extra kennis nodig is om een goede opvang voor het zorgkind te kunnen bieden, zal de coördinator zorgkinderen deze extra begeleiding inschakelen. (Wat de extra begeleiding precies met zich meeneemt zal ik bespreken in paragraaf 3.2.4.) Hiermee omzeilt KOK kinderopvang het feit dat pedagogisch medewerkers niet weten hoe ze de hulpverlening in moeten schakelen. Ook geeft het feit dat de coördinator zorgkinderen dit regelt, een vast contactpersoon voor de hulpverlenende instanties.

3.2.1.5. Samenwerking pedagogisch medewerkers en interne of externe begeleiding begeleiden.

Pedagogisch medewerkers hebben aangegeven dat de samenwerking met de extra begeleiding kan leiden tot knelpunten op de groep. Daarom adviseer ik KOK kinderopvang om de samenwerking te laten begeleiden door de coördinator zorgkinderen.

Aandachtspunten om de samenwerking te laten slagen zijn; open communicatie en duidelijke afspraken op papier zetten om dezelfde verwachtingen van elkaar te hebben.

3.2.1.6. Aanwezigheid evaluatiemomenten met ouders.

De coördinator zorgkinderen zal aanwezig zijn bij de evaluatiemomenten met de ouders van zorgkinderen. Bij de evaluatiemomenten kunnen namelijk slechtnieuws gesprekken voorkomen. De coördinator zorgkinderen zal de pedagogisch medewerkers ondersteunen en verdere benodigde stappen voor de opvang, in overleg met de pedagogisch medewerker en de ouders, vastleggen.

3.2.1.7. Voorzitten van de werkgroep.

De coördinator zorgkinderen zal alle informatie die betrekking heeft op de geïntegreerde kinderopvang beheren. Hierdoor heeft de coördinator zorgkinderen een belangrijke functie in de werkgroep. De coördinator zorgkinderen zal van alle ontwikkelingen op de hoogte zijn en daardoor de bijeenkomsten van de werkgroep voorzitten. Ook zal het de taak zijn van de coördinator zorgkinderen om de gelijkwaardigheid binnen de bijeenkomsten te bewaken.

3.2.2. In kleine groepjes werken.

Ik adviseer de pedagogisch medewerkers om binnen de groep te werken in kleine groepjes. Dus om activiteiten in kleine groepjes te laten plaatsvinden. Dit zorgt voor rust op de groep en hierdoor ook minder werkdruk voor de pedagogisch medewerkers.

3.2.3. Extra overlegmomenten met ouders mogelijk maken.

Bij de opvang van zorgkinderen komen veel extra zaken kijken. Het is hierom belangrijk om extra overlegmomenten, zoals evaluatiemomenten, voor ouders en pedagogisch medewerkers mogelijk te maken. Tijdens deze overlegmomenten is openheid van beide partijen van belang om dezelfde verwachtingen naar elkaar toe te hebben en om in vertrouwen de ontwikkeling van het kind te bespreken. Om deze openheid te bewaren zal hiervoor de coördinator zorgkinderen bij de gesprekken aanwezig zijn. Ook is het een goed moment om tips van ouders te ontvangen over de omgang met en/of verzorging van het kind.

3.2.4. Extra begeleiding

Ik adviseer KOK kinderopvang met nadruk om extra begeleiding op de groepen mogelijk te maken. Uit ervaring van andere geïntegreerde kinderopvangorganisaties is gebleken dat de geïntegreerde kinderopvang valt of staat met de extra begeleiding.

De extra begeleiding kan iemand van intern of extern zijn voor de drukke momenten op de groep. Het kan bijvoorbeeld zijn op de momenten dat de kinderen gebracht en gehaald worden. Door de extra begeleiding kan het knelpunt, dat pedagogisch medewerkers geen tijd hebben voor de overdracht met de ouders van zorgkinderen, omzeild worden. Ook wordt de extra belasting van het zorgkind op de pedagogisch medewerkers door de extra begeleiding voor een deel weggenomen.

Een andere manier die mogelijk zou moeten zijn op de groep, is extra begeleiding voor de medische handelingen. Dit kan bijvoorbeeld door een verpleegkundige uitgevoerd worden. Op deze manier hoeven de pedagogisch medewerkers geen extra bijscholing te volgen op medisch niveau. De bijscholingen voor medische handelingen zijn vaak op niveau van het Hoger Beroeps Onderwijs (HBO). Dit niveau ligt hoger dan het kennisniveau van de meeste pedagogisch medewerkers, die een opleiding op Middelbaar Beroeps Onderwijs (MBO) hebben gevolgd. Ook scheelt het dat de pedagogisch medewerkers de tijd niet hoeven te zoeken om de medische handelingen uit te voeren bij het zorgkind, omdat dit wordt uitgevoerd door de extra begeleiding.

3.2.5. Bijscholing op MBO-niveau.

Ik adviseer om de bijscholing over de beperking van een zorgkind te geven op MBO-niveau, zodat het niet te moeilijk is voor de pedagogisch medewerkers en zij niet, vanwege deze reden, met tegenzin de bijscholing volgen.

Afsluiting.

Bij deze ben ik aan het eind gekomen van het adviesrapport.

Ik heb geprobeerd het rapport zoveel mogelijk te richten op KOK kinderopvang en de mogelijkheden en ervaringen van andere kinderopvangorganisaties te koppelen aan de situatie van KOK kinderopvang.

Gedurende het verslag heb ik al enkele malen aangegeven dat het erg belangrijk is om te realiseren dat er nog nader onderzoek moet worden gedaan naar andere lagen binnen de organisatie met betrekking tot de invoering van geïntegreerde kinderopvang, bijvoorbeeld op financieel niveau. Dit onderzoek is zo belangrijk omdat knelpunten in die lagen, nieuwe knelpunten zouden kunnen veroorzaken op praktisch niveau. Bijvoorbeeld als er geen geld beschikbaar is voor de extra bijscholing.

Als laatste punt wil ik nog meegeven dat ik in het adviesrapport stapsgewijs en in 2 fases mogelijkheden heb genoemd om geïntegreerde kinderopvang te kunnen starten op praktisch niveau, maar ik zeg niet dat het niet lukt om geïntegreerde kinderopvang op te zetten, wanneer niet alle adviezen worden opgevolgd.

Voor een optimaal resultaat en door aan de hand van de adviezen zoveel mogelijk beschermingsfactoren te creëren, is het wel aan te raden om een zo groot mogelijk aantal adviezen op te volgen.

Bronnen

Beugelsdijk, N (2008). *Zorgkinderen binnen KOK kinderopvang*, Den Haag: Haagse Hogeschool, Academie voor Sociale Professions, opleiding SPH.

Anoniem (2005). *Kwaliteitshandboek KOK kinderopvang*. Katwijk: KOK kinderopvang, Interne publicatie.

Ebskamp, J & Kroon, H (2004) *Beroepsethiek. Voor sociale & pedagogische hulpverlening SPH*, Baarn: HB Uitgevers.